

ומצאתי שעמד על זה הריטב"א בשבת קכ"ג ע"ב
בפסקא המתחילה בראשונה וכו' וז"ל וחזרו
והחירו מחמה ללל מדלל קאמר וחזרו והחירו לגמרי
משמע דשלא לצורך כלל אסור וכו' והכי נמי משמע
דאמר רבא לקמן קנים טעמא מאי משום איעפוש
משום האי פורתא לא מיעפש והא קנים מלאכתן להיתר
ולרבא ס"ל דכלי שמלאכתו להיתר אפי' מחמה ללל
מותר אפי' הכי קאמר דכיון שאין צורך בטלטול הקנים
כלל אפי' לאחר החרת הכלים אסור לטלטל וזו ראי'
ברורה למי שגורס דהאי רבא אצל ים נוסחאות דגרים
בהאי רבא ולדידו לאו ראי' היא דכיון דרבה דבר
שמלאכתו לאיסור ס"ל דלצורך מקומו אסור כדאיתא
בסמוך לית לי' נמי הרי"א מחמה ללל בכלי שמלאכתו
להיתר כי היכי דלית לי' לאבי ע"כ הנריך לענינו.

והנה עיינו רואות אשר שיטת המ"ב ללמוד מהאי
סוגיא דשבת קכ"ד דקנים ומקלות אסורים
בטלטול אע"פ שהם כלים שמלאכתם להיתר ורואים
להשתמש בהם לצורך דבר המותר, לפי שאפשר לעשות
הדברים האלה בלי הכלים האלה הרי זה טלטול ללא
צורך כלל, וזה גרע מלטלטול מחמה ללל, מזה הוליד
המ"ב דכ"ש שאסור להשתמש בכלי שמלאכתו לאיסור
לצורך דבר המותר, היכי דאפשר לעשות השתמשות וזו
דבר המותר.

הנה שיטה זו ביסודה היא שיטת הריטב"א, דקנים
ומקלות היינו טלטול ללא צורך. ויש לזין אשר
אהא דכתב המחבר שם בס' ש"ח סעי' ד' דכלי
שמלאכתו להיתר אסור לטלטל שלא לצורך כלל וכתב
הקדש ואוכלים מותר לטלטלם שלא לצורך, הגיה הגר"א
בביאורו וז"ל שלא היו בכלל גדרה דנחמ' ועמוס' ד"ה
מקצוע עכ"ל וכתוס' ד"ה מקצוע איתא וז"ל מקצוע של
דבילה לא חשיב אלא כלים דלאו בני קיבול דהא פשיטא
דכוסות וקערות ולוחיות היו מטלטלין עכ"ל.

במציינו. למדים מעתה דלא רק כתב קדש ואוכלים
מותר לטלטל שלא לצורך אלא גם כלי קיבול
כגון כוסות וקערות ולוחיות מותר לטלטל שלא לצורך
כלל, שז"ר שכן הוא צבאה"ט ש"ח סק"י בשם שכה"ג,
ובדעת תורה בשם ש"ג, ונשארה חומרא זו שאפי' כלים
שמלאכתם להיתר אסור לטלטל שלא לצורך כלל, אלא
בכלים דוגמת מקלות שאינם בני קיבול, ובהם הוא
האיסור לטלטל אם אפשר להשתמש בלעדס.

והנה גם הרשב"א בחידושו עמד על פליאה זו בשבת
דף קכ"ד וז"ל אמר רבא אמאי דילמא אימא לך
לאחר התרת כלי כו' דהאי פורתא לא מיעפש כלום
והילכך לאו צורך גופו מיקרי אלא הו"ל כמחמה ללל
וא"ת א"כ לישתרי דהא כלי שמלאכתו להיתר אפי'
מחמה ללל שרי כדרבה (נראה דז"ל כדרבא) וז"ל דהכא
רבה גרסינן דהוא רבה בר נחמני דאמר אפי' כלי
שמלאכתו להיתר מחמה ללל עכ"ל.

והנה דרכו של הרשב"א שונה לגמרי מדרכו של
הריטב"א, כי הרשב"א ס"ל דהאי סוגיא דשבת
דף קכ"ד היא כרבה ולא כרבא, ורבה ס"ל דאפי' כלי
שמלאכתו להיתר אסור לטלטל מחמה ללל, והיינו טעמא
דהאי סוגיא אוקרת קנים ומקלות, אע"פ שמלאכתם
להיתר, ולדעת הרשב"א אין לו יסוד משם לאסור
טלטול של כלי שמלאכתו לאיסור לצורך דבר המותר אם
אפשר דהיתר. וכשפלטתי בעינין זה עם בני הרה"ג
מו"ה אפרים שליט"א אמר לי שלדעתו מ"מ יש ללמוד
מדברי הרשב"א דס"ל הכי, שהרי לא חמה על הקפידא
שאסרו קנים ומקלות אלא משום דקנים ומקלות הם
כלים שמלאכתם להיתר, הא בכלים שמלאכתם לאיסור
ניחא לי' אם אסורם לטלטל לצורך דבר המותר אם
אפשר בלעדס והיינו דדרכו של המשנה ברורה.

ואחר החיפוש מלאחי בספר דעת תורה לה"י שנה
מאת המהרש"ס בס' ש"ח סעי' ג' שכתב וז"ל
כלי שמלאכתו לאיסור וכו' עיין חו"ש רס"י זה וס"ק
נ"ב בשם ע"ש דגם דאפשר לטלטל בע"א דרך היתר,
אפי"ה שרי לצורך גופו ומקומו ע"ש. והנה זה דלא
כמשנה ברורה, ויתכן שנאמת כן הוא דעת הרשב"א
אשר כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מותר לטלטל בלי
שום דוחק כמו שהעירותי, גם יתכן אשר לפני
שנפרסם ספר משנה ברורה לא היו רגילים להחמיר
בזה.

אכן אחר שנפרסם ספר משנה ברורה המחמיר בזה,
וכמו שציינתי למעלה יש לו סמוכין בחידושי
הריטב"א, ודאי אין להקל בזה, ואין לטלטל כלי
שמלאכתו לאיסור לצורך דבר המותר אם אפשר לו
דהיתר. מיהו ודאי אין להחמיר בזה הרבה, ואפי' יש
לו רק צורך קצת לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך
דבר המותר יש להקל בזה.

סימן פא

ב"ה יום ב' י"ח טבת תש"נ לפ"ק לונדון תע"א
לכב' האי גברא יקירא מו"ה אברהם שלמה
גערטנער שליט"א.

אחדשה"ט. קבלתי מכתבו ולא ידעתי אכנהו אם
הוא מחובשי בית המדרש, או מצעלי
במים העוסקים בחורה, מ"מ כיון שעל דברי תורה בא,
אשיב על מכתבו.

הנה תוכן מכתבו שיש שם במחילתו כן אשר נכנס לתוך
עסק אציו, ואציו הכניסו לתוך העסק שלו, אע"פ
שהשתתפותו לא היתה נחוצה לו, לפי שהבן היתה
פרנסתו בדוחק וריחם אציו עליו כדי שתהי' פרנסתו